Сімома подвійними буквами Він влаштував сім земель,

сім небес, сім днів, сім континентів і сім морів, сім річок і сім

пустель, сім тижнів (від Пасхи до Трійці), і посеред них був Його

Священний Палац. Сім років складають цикл, і сьомий рік — рік

звільнення, а після семи років звільнення — Ювілей. З цієї причини

Бог любить сімку більше, ніж будь-яку іншу річ під небесами.

Сефер Єцира

Досвід її життя ніяк не сприяв тому, щоби вона бодай якоюсь мірою захопилася нумерологією. Круглі дати завжди підводили, несподівану радість приносили якісь випадкові числа.

Вона була переконана: всі властивості надали числам люди, а числа як такі нічого в собі не містять. І отой самий ювілей, оте число п’ятдесят, яке чи то люблять, чи то не люблять, але ніяк не може не враховувати ніхто з тих, хто послуговується десятеричною системою числення, воно також штучне.

Невігласи іменують ювілеєм усе, що ділиться на п’ять.

Тоді як справжній давньоєврейський ювілей — це те, що йде відразу після сім разів по сім, і це не стосується винятково віку людини. Тобто справжній ювілей — це тільки п’ятдесят. І потім сто, сто п’ятдесят, двісті, двісті п’ятдесят… Людина зустрічає тільки перший ювілей. Якщо якісь унікуми й доживають до другого, задоволення вони від того мають іще менше, ніж від першого.

Але й перший ювілей має особливий сенс, якщо надавати великого значення семи й семи разам по сім… А чи було десятеричне числення в часи написання Сефер Єцири? Ото питання!

Як повідомляють мудрі книжки, — раз на 50 років рабо— власники-юдеї відпускали на волю рабів. Але, якщо не виходи ти на рівень великого знання, лишатися в колі повсякденності, то в житті сучасних громадян число 50, коли воно стосується людського віку, має якийсь варварсько-сакральний сенс, позбутися магії якого майже неможливо. П’ятдесят років треба неодмінно святкувати. Святкувати гучно, п’яно, із залученням великих грошей, які рекомендується починати відкладати, тільки-но тобі виповнилося сорок вісім. А то й раніше. Інакше ти просто не шануєш усіх, хто добре ставиться до тебе. Тих, хто готовий щиросердно тебе привітати. Тих, хто готовий подарувати тобі дорогу й непотрібну річ. Тих, хто також готується гуляти свій ювілей, і тебе вже внесено до списку запрошених. Їй пригадалося, як вона ще малою дівчинкою була з мамою на першому в своєму житті п’ятдесятиріччі, що його гуляла тітка Марія, їхня далека родичка. Було дуже багато гостей, раніше вона не бачила, щоб до малометражної квартири вминалося стільки люду. Було дуже багато всіляких наїдків.

Але запам’яталися не люди й не ковбаси, а величезне декольте ювілярки і те, як вона весь час легко вимовляла погані слова.

Ті, за які вчительки викликали до школи мам маленьких лихословів і погрожували виключенням із піонерів, тодішнім аналогом вічних пекельних мук.

— Ти, Маріє, стежила б за мовою, тут діти!

— А що тут такого? Час біжить швидко! Дитині скоро й самій буде п’ятдесят! — відповідала п’яна тітка Марія. Мама й не знала, як прокоментувати дитині тітчину лексику. Одначе не забрала маленької дочки з нечестивого свята, де лисі череваті дядьки піднімали чарки за те, аби перестиглій іменинниці й надалі було з ким скакати і в гречку, і в кукурудзу, а та гучно реготала, ніби її лоскотали під пахвами.

Час і справді біжить неймовірно швидко. Сім сімок, що їх так полюбляє Бог, промайнули, як сім тижнів. Жах ювілею прийшов і став під дверима її оселі, як міліціянт із кайданками. Що робити? Продавати старе авто хворого чоловіка, аби добряче напоїти кілька десятків жадібних до гульні й наїдків перестарків, щоб і вони, дійшовши до потрібної стадії сп’яніння, піднімали чарки за її хмільний і стиглий жіночий полудень, себто за стегна, на яких тріскають усі колготи, за відсутність талії, за живіт, що його не година замаскувати жодна "грація"?

— А ти зорганізуй собі глибше декольте! Це дуже відвертає чоловічі очі від талії, якої нема! — порадила їй від щирого серця її шкільна подруга Олена, яку вона нещодавно зустріла просто на порозі свого університету. Вони з нею давно не бачилися.

Коли хтось, кого знаєш віддавна, весь час перед очима, то його/її вікові зміни перебігають не так кричуще.

Олена корчить із себе стильну пані, в неї коса спідниця із золотими торочками, розстебнутий кожух посеред зими, рясне намисто в глибокому декольте, хустка, що невідомо як тримається на одному плечі. На животі — широкий пояс із металевими бляхами, певне, покликаний маскувати катастрофічне наближення талії до стегон.

— У тебе ще є місячні? — питає Олена, і вони гучно регочуть на всю вулицю. Згадують, як незліченну кількість років тому замикались у кабінці шкільного туалету, і та, в якої почалося раніше, демонструвала ще не проініційованій, що воно таке.

— А зараз нібито продовжили, — відсміявшись, каже одна з клімактеричок.

— Що продовжили?

— Жіночий вік.

— Хто продовжив?

— Мені моя дочка написала з Німеччини, що в останні роки продовжили.

— Дочка тебе повідомила. А хто продовжив? — регоче Олена.

— Не знаю. Природа продовжила. Суспільство.

— Чи Бог.

— Може, й Він.

Колись вони з Оленою та з Нінкою, ще однією їхньою однокласницею, кілька років поспіль святкували колективні дні народження, оскільки народилися в один місяць.

— Може, й зараз скооперуємося?

— Борони Боже! Я думаю, як би взагалі уникнути цього!

— Ти геть розум втратила? — Олена сповнена панічного жаху. — Ти хочеш не дожити до п’ятдесяти п’яти? Цей ювілей треба неодмінно святкувати!

— Хто сказав?

— Бог! Бог велів!

— А де це записано? На яких скрижалях? Десять заповідей не містять наказу святкувати ювілей.

— От єзуїтка! Відразу видно, що пишеш книги та береш участь у "круглих столах" на телебаченні! На все в неї є відповідь! А Нінка, до речі, вже замовила п’ятсот троянд до свого ювілею! — І куди вона їх планує встромляти?

— Не твоє діло! — в Олени з’являється несподівана агресія, ніби її дуже образили.

— Валеріє Миронівно! На факс ректорату прийшов лист для вас! — озивається до неї секретарка ректора, яка поспішає з обідньої перерви. — Іди, Миронівно! Читай свій лист!

Найкращі подарунки завжди робить доля. Прийшло за — прошення на двотижневий семінар із технологій індивідуального лідерства. Вона надсилала тези вже давно, і от її запросили. І саме на ті дні, коли… Отже, проблема святку — вання ювілею в стінах УГС (університету гуманітарних стратегій), де вона завідує кафедрою постмодерної толерантності, відпадає. Бо вже готова була йти до ректора, брати відпустку на два тижні, але все відкладала слизький візит. Адже ректор не міг збагнути, як можна не гуляти того, чого не гуляти не можна. А тут цей семінар. Звісно ж, тут ректор не відмовить.

У ректора в кабінеті кілька людей. Обговорюється неймовірно важливе питання: треба догодити спонсорам і провести конкурс "міс викладачка". Студентських мало не щомісячних конкурсів краси їм замало, треба ще й втягти в цю срамоту молодих викладачок. Валерія радіє, що вийшла з відповідної вікової категорії. Але її вже ввели в журі оцінити якщо не сексуальність, то культуру одягу претенденток.

— Я пропоную не мучитися і призначити "міс" Олю Рачковську, — каже Валерія, називаючи найвищу на зріст викладачку, переможницю міського конкурсу "міс ноги" кількарічної давнини. Але її дотеп не сприймається.

— Та куди її, — вигукує Троня, Трохим Миколайович, молодий викладач кафедри новітніх форм ефективного лідерства, — вона ж стара, як добре вино! Їй сорок! Жінок старше тридцяти п’яти взагалі варто відстрілювати!

Це вимовлено так щиро, так безпосередньо, що навіть толерантна Валерія, яка зазвичай перетравлює все, відчуває, як здіймається хвиля обурення в тих її глибинах, які вже давно ніхто не міг скаламутити. Всі присутні в ректорсько— му кабінеті відчувають, що молодий викладач бовкнув щось не те.

— Відстрілювати? Почнімо з вашої матері?

— Ой, вибачте, заради Бога, Валеріє Миронівно! — так само щиро перепрошує прихильник радикальних заходів збереження жіночої краси на земній кулі. — Я вас настільки шаную, аж забув, що ви — жінка.

— Дякую! Таких компліментів мені ще не робили!

Валерія ненавидить компліменти:

— Що вам/тобі потрібно від мене? — завжди уриває вона чиюсь фразу, коли хтось намагається сказати, що в неї сьо — го дні чудова нова зачіска, неймовірний новий светр або вся вона така неймовірна. Компліменти доречні в ліжку. Але саме там чоловікам відбирає мову. Вони наче ковтають язики, хоча всі пам’ятки з успішного сексу починаються з банальної до ідіотизму фрази про те, що жінка любить вухами. А особливо сердечні слова берегтиме в пам’яті, скільки житиме.

А поза альковом Валерія щиро ненавидить компліменти. Але ж скільки жінок насолоджувалися б і її посадою з великою кількістю підлеглих, і компліментами з уст залежних чоловіків! А також можливістю помститися за недолугий чи то комплімент, чи то особливого роду кривду з боку цього молодого нахаби. Її статус у цій організації дав би їй можливість зацькувати його та змусити піти з посади з доброю платнею. Та Валерія Миронівна не стала з’ясовувати у

завідувача тої кафедри, де викладає Троня, наскільки сильні позиції у хлопця в їхньому університеті, де стільки молодих ідіотів охоче платять великі гроші за імітацію навчання. Нехай собі живе! Автомата до рук для відстрілу жінок старше тридцяти п’яти, коли на їхніх боках починають вимальовуватися перші сальні нерівномірності, він, будемо сподіватися, не отримає. Та й кримінальний кодекс напевно знає. Але щоразу, коли вони зустрічаються в коридорі університету, Троня підкреслено чемно вітається з нею, а Валерія щоразу відчуває під одягом свої зони зайвої ваги, що викликає потяг пустити собі кулю в скроню власноруч, без допомоги Троні… Тільки де взяти револьвер? У чоловіка є мисливська рушниця. Але стрілятися з рушниці нелегко.

Можна відстрелити когось, хто буде поряд, а не себе…

Тіло, тіло, жіноче тіло. Жінка — це тіло, чоловік — це дух.

Хоча який, в дідька, дух, чоловік — це гаманець. Жінка має бути гарною і молодою, а чоловік має бути яким завгодно, аби при грошах. Її чоловік, нині старий і хворий, колись на початку засліпив її — чого правду ховати? — не лише манерами й досвідом, а й щедрими подарунками, яких не могли робити молоді хлопці. Йому виповнювалися ті самі п’ятдесят, і він зовсім не відчував від того ніяких проблем. Проблеми створювала його попередня дружина, його ровесниця, зів’яла й відвисла (невже я тепер така, як вона тоді?). А він, тоді стрункий і підібраний, хвацько відбивав молодих дівчат від молодих хлопців.

— Яка ти молода, мій Боже, яка молода, — шепотів він їй у відповідні хвилини, і вона бачила в півтемряві спальні, як на його очах з’являлися сльози.

Валерія пам’ятає п’ятдесятиріччя свого чоловіка; його святкували в ресторані "Театральний", якого зараз нема.

Він скасував усі віншування, сам виголошував тости на честь своїх гостей. Танцював з усіма запрошеними жінками, але вона, його молода дружина, була в центрі. То було справжнє свято зрілого чоловіка, якому є що згадати, проте й багато всього попереду.

Ювілеї чоловіка — святкування нового злету, нового кохання, нової хвилі молодості. А ювілей жінки — то кумедне бажання схопити за хвіст те життя, якого вже ніколи не буде. І всі претензії можна адресувати тільки Господові.

Патріархальне суспільство з його віковим гнобленням жінки тут ні до чого.

— Що ви робитимете, коли тобі буде сорок? — застерігали її подруги від шлюбу з перестарком.

У її сорок вони ще щось робили. Але потім до чоловіка прийшли інсульт, інфаркт, простатит і хвороба Паркінсона — не варто перераховувати всього.

— Якщо ти була подарунком до мого ювілею, то найкращим подарунком до твого буде, якщо я зроблю тебе вдовичкою, — шамкав він, — але не дочекаєшся! Я ще поживу. На— зло тобі. Хоча я знаю, що чоловіків, коли в них відмовляє амуніція, треба відстрілювати… — він ужив те саме слівце, що й Троня.

Те, що робить життя Життям, — це секс. А без нього — це вже перехід від життя до смерті. "Вони живуть", — кажуть про чоловіка й жінку, які мають секс. Отже, якщо вони його НЕ мають, то вони й НЕ живуть. А життя духу? Для цього нібито не

потрібен секс. Скільки чудових розмов було в них із чоловіком після кохання! Вони могли говорити про все, могли говорити до ранку, забуваючи про буденні справи. Вона й нині намагається їх відновити. Знайома психолог з їхнього університету порадила їй повернутися до тих тем, які вони недообговорили колись. І вона неодноразово заговорювала з чоловіком про його монографію, яку він встиг дописати ще до хвороби Паркінсона, книгу, яку вона цитує у своїх лекціях в університеті гуманітарних стратегій.

Але чоловік не підтримує її прагнень "поговорити". Згадки про його колишню творчу спроможність лише підсилюють його нинішню лють. Уся його інтелектуальна міць диявольським чином трансформувалася винятково в те, щоб, незважаючи на кепський зір і постійно сльозливі очі, влучно підмічати найменші її вікові зміни:

— Я помру, а в тебе ніколи нікого не буде! Подивися на свій живіт! Але я ще поживу! Ти стара корова, а не жінка! А я в твоєму віці був молодий! Я міг би мати кількох таких, як ти!

Одна радість, що чоловік тепер багато спить. Засинає просто на дивані у вітальні й гучно хропе, широко роззявивши рота. І що вона робила би з ним, якби направду надумала святкувати ювілей? І дочка з Німеччини не приїде, її не відпустять з роботи. Але подарунок долі, цей двотижневий семінар. Вони побачаться з дочкою в Берліні. Все складається добре. Аби не те мало не щохвилинне відчуття болючої деформації тіла, яке в останні кілька місяців стає нестерпним. І так само болюче клекотання у грудях: статевого життя не буде, духовного також не буде. Буде животіння. Як у її старого чоловіка, скарлюченого, засцяного, лютого на весь світ.

У неї вже на руках квиток до Берліна. Вже домовлено з медсестрою, яка заходитиме до чоловіка. Домовлено з

ректором, що її два тижні не буде в університеті. Її лекції скасують, а вона повернеться, коли відбуватиметься конкурс краси "міс викладачка". Отже, ювілей пройде непомітно, й ніхто не говоритиме їй за її гроші з чаркою її горілки про її полудень віку, хмільний, плодовитий, спекотний… про те, яка вона прекрасна жінка у свої зрілі літа… ревно відробляючи шинки, салати, можливість добре випити, "добрий розслабончик".

Але от жіночий голос у слухавці таки нагадує про ювілей і про давню дружбу. Це — Ніна. Третя з трійці Водолійок з їхнього класу. Точніше, перша. Її день народження був першим, і святкували саме її свято. Інші дівчата приєднувалися до неї та святкували свої дні народження наперед.

— Куди ти плануєш встромляти п’ятсот троянд?

— Це не твоє діло. Туди я тебе не запрошую.

— Я це переживу.

— Я знаю. У тебе насичене духовне життя. Я бачила тебе по телевізору. Ти говорила про досвід світової культури в сучасній освіті. А я запрошую тебе з Оленкою до своєї сауни "Змий печаль". На голий ювілей! Там не буде телебачення.

— Навіщо це тобі треба?

— Я запрошую! Ти знаєш, скільки все це коштує? А я з вас грошей не беру! Приходьте!

— Я лечу до Німеччини! Я не хочу дурних тостів і наїдків, від яких нудить!

— Я знаю твою позицію. Оленка мені розповіла. Це твоє діло. Але до моєї "Змий печаль" приходь. Це за два дні до твого від’їзду.

Ніна володіє мережею елітних саун "Змий печаль" по всій Україні. Її життєвий успіх значно вищий, аніж успіх Валерії Миронівни, завідувачки кафедри постмодерної толерантності в університеті гуманітарних стратегій. Але вона про те не кричить у ЗМІ, робить свій бізнес тихо, здаючи ванні кімнати під корпоративні вечірки, які не стоять порожні навіть у часи економічної кризи. Навпаки, графік став щільніший, доводиться відкривати нові філіали в області. Люди хочуть змивати з себе щоденний бруд у комфортабельних умовах.

Нещодавно один банкір із родиною святкував у неї ювілей.

Хто хотів, був голий, хто не хотів — у махровому халаті. Це й навело Ніну на думку попаритися з дівчатами. Складайте ваш одяг сюди. Для особливо сором’язливих ось халати від Benetton. Але є пропозиція халатами не користуватися.

В Олени сала на боках суттєво більше, ніж у Валерії. Але перша від того не комплексує, адже в неї, скромної учительки, на відміну від завідувачки кафедри Валерії Миронівни, чоловік зовсім молодий — у нього ювілей в наступному році.

Він нещодавно надумав піти до молодої. А Оленка взяла й виставила позов на половину всього майна, купно з дачею, машиною й меблями! Оленчин чоловік побачив, що половини майна йому аж ніяк не вистачить для облаштування життя з молодою, і повернувся трахкати ювілярку Оленку. Вернувся, як побитий пес! Оленка дуже пишається своєю житейською мудрістю. Інша бігала би плакатися до подруг або до попа — зараз відроджується така архаїчна форма збереження родини,

яка майже ніколи не спрацьовує. Спрацьовує майно. Чоловіка й жінку має єднати сукупне майно. Це — гарантія того, що "секс для здоров’я" забезпечений доти, доки в чоловіка стоятиме. Бо жити треба. Треба якось жити.

— Так, жити треба, — гордо підхоплює тему розмови Ніна, виходячи гола перед голими подругами. У Ніни немає сального "рятувального круга" на боках і животі. Щоправда, живіт весь у зморшках. Зате вся вона вкрита рівномірною засмагою з солярію. Ходою манекенниці, пересмикуючи плечима, гойдаючи стегнами, ходить вона по килиму вітальні сауни, чекаючи оплесків від подруг.

— Це все бакси. Тут багато сотень баксів, — коментує Ніна свою, як вона вважає, ідеальну статуру. — У тіло треба вкладати і вкладати, щоб це було жіноче тіло, а не картопляне пюре в целофановому пакеті. Масажі. Ефірні олії найвищої якості. Парафінові сповивання. І, звичайно ж, се-е-екс. А пам’ятаєте, дівчата, як ми вперше роздяглися одна перед одною в Олени вдома? Я ніколи того не забуду. У жодної з нас тоді ще не було грудей! У мене й зараз нема! — Ніна пишається своїми маленькими грудьми, вкритими засмагою з солярію.

— Ну, ти ж у нас нєрожавшая, — каже Олена.

— То й що з того? У тебе дорослий син, а в мене мій пупсик!

Так, я зустрічаюся з молодими! І мені не треба думати про морально-етичний бік проблеми, оскільки в мене немає дітей!

То особливе почуття — молодий бичок біля ялової корови.

— То ти, мабуть, платиш своєму теляті! — І в наші літа можна бути жінкою, яку хоче молодий! І не тому, що вона йому платить! Просто треба бути яскравою особистістю! Я не плачу своєму! Він у мене працює! І добре заробляє! Їздить по регіонах, контролює сауни в обласних центрах! Він дуже здібний менеджер!

— Ви живете разом?

— Яка вам різниця? Йому є де жити. У нас вільний союз!

Я не триматиму його, якщо він захоче піти! Не триматиму, бо в мене відразу буде новий!

— Та краще б ти по-людськи вийшла заміж і народила дитину, ніж тримати якихось пупсиків! — кричить Олена.

Ніна зраділа. Саме такої реакції вона й чекала. Довести шкільним подругам, що то вони, матері родин, живуть неправильно, певне, було головною метою запрошення дівчат до "Змий печаль!" І Олена виправдала Нінині очікування, як то кажуть, за повною програмою.

— Гадаєш, не видно, скільки тобі років? — кричить Олена, — тіло за багато сотень баксів! Ніжний солярій сто баксів хвилина! А пика в тебе вся у зморшках! А живіт! Плаский, проте жмаканий! Подивись на неї, Лєрко! Голову Баби Яги прикрутили до тіла ляльки Барбі!

— Все одно краще, ніж у тебе! В тебе ні лиця, ні тіла!

— У мене і тіло, і лице! Інакше б мене не кохав чоловік! А він зі мною живе! Крім того, я душевна й високоморальна!

А ти зла й розбещена!

А от Валерія не піддається на провокацію. Підвелася й рушила до парильні. Чого, зрештою, прийшла сюди? Не для того, щоби лаятися з Нінкою. І господиня "Змий печаль!" міняє тактику. Коли дівчата вилазять із басейну й повертаються до вітальні, застають там накритий стіл. Пиво й горілка. Огірки, оливи, бастурма. Навіщо сваритися, давайте гуляти. Щоб ми всі прожили ще стільки ж.

— Стільки ж?

— Так, щоб прожили іще раз сім разів по сім, щоб знову те число, яке так полюбляє Бог, а потім за цією твоєю, Лєрочко, Сефер Єцирою, новий цикл… — І щоб зустрілися в цій самій сауні?

— Тоді вже ти точно висохнеш, стара хвойдо!

— А ти у двері не протовпишся, — обмінялися компліментами Ніна з Оленою.

Горілка пішла добре. І пиво теж. Хоча це дика суміш — горілка, пиво, парильня, басейн. Але все гаразд. Ніхто не обпікся, ніхто не втопився. Всі знову повернулися до кутнього диванчика у вітальні й сіли до столу.

— А тепер, бабоньки, у мене для вас сюрприз! Вгадайте, який?

— Біблія, читати на ніч.

— Розвоза, їхати додому.

— Не вгадали! Яке їхати додому! Розпочинається найцікавіше! — Ніна клацає пальцями, й до вітальні входять кілька молодих красенів від двадцяти до тридцяти з рушниками на стегнах.

— Дєвочки, все до ваших послуг! У цю ніч ці хлопці виконають будь-які ваші забаганки. Все оплачено! Вибирайте!

До ранку ви в раю!

П’яна Оленка починає плескати в долоні. А Валерія починає дико реготати. Не тому, що витівка Ніни видалася їй такою дотепною. А тому, що один із запропонованих жиголо — це Троня, викладач із їхнього університету гуманітарних стратегій. Той самий, який пропонував відстрілювати жінок старше тридцяти п’яти. Отже, за Тронею, жінці досить прокрутити лише п’ять семирічних циклів. Тих, які проходять повний семирічний цикл, либонь, варто не просто відстрілювати, а катувати.

Ніна заохочує шкільних подруг робити вибір:

— Якщо котрась із вас хоче в цю ніч двох, і це можливо!

Ваші чоловіки, і старий, і, так би мовити, молодий, ні про що не знатимуть…

Олена вигукує, що вона — жінка порядна і два їй не по—трібні. Вона обирає наймолодшого з найвродливішим облич—чям.

А Валерія обирає Троню. Ніна розводить пари по різних приміщеннях, і Валерія Миронівна лишається в маленькому будуарі з Трохимом Миколайовичем.

— Я одягну халата, щоб не провокувати й не підсилювати ваше бажання відстрілювати жінок похилого віку.

Певний час вони мовчать. Валерія наливає хлопцеві пива, підсуває тарілочку з бастурмою, і Троня, не знімаючи руш— ника зі стегон, розповідає, що його мати покінчила життя самогубством у тридцятип’ятирічному віці, коли стала марніти, бо батько покохав іншу. Батько іноді згадує, якою дивовижною жінкою була його мати: пішла з життя, коли треба було піти. А от мачуха з життя не йде! Їй уже п’ятдесят, себто, ювілей вже відгуляла! Але приклад своєї попередниці не наслідує, живе в їхньому домі, їсть вареники зі сметаною, а батько перед нею стелиться. Троня з ними жити більше не міг. Цибата Оля Рачкова, яку Валерія жартома пропонувала на "міс викладачку", запрошувала до себе. Троня погодився, але Оля, аж ніяк не маючи ідеальних жіночих параметрів, хіба що довгі ноги, всіляко принижувала приймака. А вертатися до батька з мачухою не було сил. І Троня купив готельку в кредит. А як виплачувати? Платня викладача порівняно велика, але цього замало. То ж доводиться шукати вечірню додаткову роботу. Воістину, Київ — велике село! Де їхній університет, а де сауна "Змий печаль!" І от же ж, зустрілися!

Так і моя дочка, яку її напівмаразматичний батько іноді спросоння плутав зі мною молодою, не схотіла жити вдома, поїхала працювати до Німеччини, а як їй там? — сумно подумала Валерія, а Троня відчув той сум завідувачки кафедри й запропонував їй:

— Ходімо звідси, Валеріє Миронівно, краще посидьмо в нічному ресторанчику. Я звик не спати вночі. У цьому щось є.

Вони блукали нічними вулицями й пили коньяк у нічних барах. Був мороз, і хміль не тримався. Валерія вперше за багато, багато років не спала всю ніч до ранку. Із Тронею було

цікаво, в розмовах легко забулася різниця у віці. Він підкреслено звертається до неї "Валеріє Миронівно", не підхопив пропозиції звертатися на ім’я. І не дає їй витрати— ти жодної гривні, за нічні бари й за таксі квапиться розрахо— вуватися сам.

— У вас кредит, Троню, дозвольте, цим коньяком частую я!

— Ні в якому разі, Валеріє Миронівно! Така ніч буває раз у житті!

Певне, радіє, що ця перезріла пані не змусила його працювати, а Нінка оплатила йому всю ніч, оцінює ситуацію Валерія гострим розумом аналітика.

А спілкування в них відбувається чудово. Виявилося, їм обом подобається Ясунарі Кавабата та Юрій Бедрик.

Щоправда, останньої збірки Бедрика у Троні не було. І Валерія запросила Троню на хвилинку заскочити до неї, щоб позичити молодому викладачеві збірку улюбленого поета.

Поки вона діставала книжечку з горішньої полиці, чоловік мовчки стояв у дверях і тихо й неадекватно хитався з великою амплітудою.

— Ваш батько зовсім старенький, Валеріє Миронівно, — сказав їй Троня на прощання, — щасливої вам дороги, Валеріє Миронівно, побачимося, коли вернетеся. Ще поговоримо про приспаних дівчат у нічному зимовому будинку.

— Чого ти не завела цього красеня до себе, я бодай підглянув би у щілину, може, полегшало би, — прохрипів чоловік.

— Тобі не можна нахилятися й дивитись у щілину, ти можеш упасти. — І саме це тебе зупинило?

— Саме це.

Вранці зателефонувала Оленка, чиї задоволені зойки з іншого будуарчика "Змий печаль" супроводжували їхню з Тронею розмову про життя й літературу.

— Наче вимазалася в лайні, — поділилася вона своїми враженнями від голого ювілею, — от же ж сучка наша Нінка! Що вона коїть у цьому житті! Й інших тягне за собою!

Побачив би мене мій син! А як все це тобі? Як ти все це оцінюєш?

— Я знову розширила своє знання про це життя, — відповіла Валерія.

— Себто, тобі сподобалося, я правильно тебе розумію? — обурилася Оленка.

— Сподобалося — не зовсім точне слово. Але пізнавати пекло не менш корисно, аніж пізнавати рай.

— Так, Нінка обіцяла нам рай! А затягла в пекло. Сумніваюся, щоб вона була щаслива зі своїм пупсиком! Маю великі сумніви щодо щастя самого пупсика!

— Хай Ніна сама вирішує свої та свого пупсика проблеми.

— Ох яка ж ти толерантна! Але ж до її саун ходить молодь!

Мій син, буває, з друзями ходить до якоїсь дорогої сауни! А тут така мийниця із солярію…

— Дай поспати, Олено, я всю ніч ходила містом… І Валерії спало на думку, що, цілком можливо, Нінчин пупсик — то Оленчин син. Хоча Нінка казала, ніби її пупсик у неї і працює, а Оленчин син нібито працює із взуттям. Але все можливо, засинаючи у світлі вбогого зимового світання на дивані у вітальні подумала Валерія, в цьому заплутаному багатовимірному місті, де шляхи одних людей химерно перетинаються, а інших ніколи не зустрічаються і навіть не зближуються ніколи, хоч сім по сім років живи, хоч двічі сім по сім…

Але відіспатися не пощастило. Знову телефонний дзвінок.

Це — дочка.

— Ти вже зібралася в дорогу, мамо?

— Буду збиратися ввечері. А зараз хочу трохи поспати. Я всю ніч гуляла по місту з молодиком.

— Я ж тобі казала, мамо, зараз продовжили жіночий вік…